

Foto: Anne Marie Kamp

„Schrijven is de beste drug”

De in Winschoten geboren dichter Jean Pierre Rawie (38) verkeert weer onder de levenden. Nadat hij enkele maanden terug na afloop van het jaarlijkse Boekenbal in Amsterdam ineens stortte, bracht hij drie maanden door in het hoofdstedelijke Academisch Medisch Centrum (AMC). Een tijd lang lag hij op de afdeling intensive care. Het overkwam Rawie al eerder. Intensive Care was de titel van een in 1982 verschenen dichtbundel van Rawie, waarin de dichter daarvan verslag doet. „U moet de drank voorlopig laten staan, want alcohol - jenever, wijn of bier, noemt U maar op - verkleint Uw levenskans.” - En de terwille van zo'n dwaas orgaan. Wat is dat nou voor naam, 'de alveesklier', en dan die 'eilandje van Langerhans'?!”, schreef Rawie in die bundel. Anno 1987 moet Rawie 'jenever, wijn of bier' voor altijd laten staan. „Ik was al een ernstig mens en ik ben nu nog wat ernstiger geworden.”

Foto: Wim Becker

Verschijnselen pancreatitis:

- Koorts, pijn, drukgevoeligheid en opzetten van de bovenbuik, met aanvankelijk slechts matige spanning van de buikwand, darmverlamming;
- Misselijkheid en braken;
- Verhoogde amylase- en lipasewaarden in het bloed (amylase en lipase)

komt maant hij vriendelijk doch dringend een ander onderwerp aan te snijden. „Ik heb weinig zin om daar over te praten. Het is een belediging van mijn dichtwerk en ook mijn intelligentie om het daar steeds weer over te hebben. Alsof ik zonder die drank tot niets in staat zou zijn!”

„Ik had eerst niet geheel door wat er met mij aan de hand was. Ondraaglijke pijnen,” zegt Jean Pierre Rawie over het gebeurde. „Ik dacht dat het de bijverschijnselen waren van een kater. Ik wil daar niet te veel over praten. Het ziek worden van een mens is altijd stuitend.” Rawies genezing is al omschreven als een 'opstanding'. „Dat is natuurlijk een grappige. Maar ik heb wel twee weken op de grens van het overlijden verkeerd.”

Je kunt er geen enkele invloed op uitoefenen. Hoogstens kun je er vorm aan geven: in je verschijning bijvoorbeeld, of in je werk. Ik probeer dat te doen door enerzijds goede manieren na te streven en anderzijds vormvaste poëzie te schrijven. Poëzie is voor mij een middel om zin te geven aan het bestaan. Een rechtvaardiging van het bestaan, zoals de dichter Bloem zei. De functie van de kunstenaar is het voor andere mensen verwoorden hoe er op een andere manier tegen het leven aangekeken kan worden. Mensen hebben vaak als reactie op een gedicht: 'Zo voel ik het ook.' Niettemin hebben zij het nooit zo verwoord.”

Onbelangrijk

„Een gevolg van mijn visie op het leven is dat ik verschrikkelijk veel dingen onbelangrijk

▲ Dichter Jean Pierre Rawie is terug in het land der levenden. Vertoont hij op de bovenste foto nog de kenmerken van een onbekommerd drinker, nu (foto onder) is hij heel wat magerder en ietwat bleekjes. Over zijn ziekte zegt hij: „Ik had me geen betere publiciteit kunnen wensen”.

den in het bloed (amylase en lipase zijn enzymen van de alvleesklier);
- In ernstige gevallen tekenen van shock, die gedeeltelijk berusten op een vermindering van de circulerende hoeveelheid bloed, maar hoofdzakelijk op het vrijkomen van verschillende enzymen;
- Verhoging van de bloedsuikerspiegel;
- Uitscheiding van eiwit in de urine;
- Verstoring van de elektrolytenhuishouding.

Het was een acute pancreatitis, een door overmatig drankgebruik kapot gaan van de alvleesklier, die Jean Pierre Rawie die avond velde. Kort daarvoor was hij nog aan de kijkers van het NOS-journaal voorbij getrokken, als een van de prominente gasten van het Boekenbal. „Net een bundel verzamelde gedichten ('Oude Gedichten') uit en bijna overlijden op het Boekenbal. Ik had me geen betere publiciteit kunnen wensen,” zegt Jean Pierre Rawie nu, met een sterk ironische ondertoon.

Door Gertjan van Schoonhoven

Het gesprek heeft plaats in café De Beurs in Groningen, de stad waar Jean Pierre Rawie een week of drie geleden terugkeerde. Nog steeds verzorgd in een driedelig pak gestoken en, hoewel wat bleekjes, er veel magerder, jonger en gezonder uitziend dan voorheen. „Ja, mijn ijdelheid sterkt mij in mijn ascese,” glimlacht Rawie.

Hoewel Rawie in Vrij Nederland tamelijk openhartig verslag deed van de periode die leidde tot de gebeurtenis na het Boekenbal, (volgens het weekblad zou hij ruim een liter jenever per dag drinken) is hij daar nu terughoudender in. Wanneer het gesprek op drank

Tragisch gebeuren

Zeker sinds het voorlezen van het gedicht 'De Paarse Tuinbroek' bij Sonja Barend's talkshow („Want waar de liefde aan kapot ging,/ maanden na die eerste zoen,/ was dat jij dat paarse rotting/ nooit eens van je kont wou doen”), heeft Rawie de naam van een niet al te serieus, om niet te zeggen humoristisch dichter. Een schrijver van 'light verse'. Een nogal eenzijdige kwalificatie, voor wie Rawies gedichten leest. De toon die uit de gedichten klinkt is veelal een sombere.

Zijn visie op het bestaan is, zegt Rawie met gevoel voor understatement, „bepaald niet rooskleurig.” „Het is fundamenteel een tragisch gebeuren.” Drank speelt daarbij in de gedichten niet zelden een rol. In de bundel 'Het meisje en de dood' bijvoorbeeld: „Kom, hef het glas!/ De wijn zal bij 't ontwaken/ wel weer naar as/ en doodsverlangen smaken.”

„Drank heeft in mijn poëzie een symbolische rol. Een onaardige rol. Nooit schrijf ik er iets aardigs over, het gaat altijd gepaard met roddel en achterklap. Drank heeft een desastreuze werking op het contact met mensen, net als andere drugs. Zeker als je van jezelf al telkens tot de grenzen van dingen gaat, is drank heel destructief.”

„Als het leven samenhang en logica kende, zou je niet steeds opnieuw gedichten over het leven willen schrijven,” zegt Jean Pierre Rawie. „Ik schrijf steeds verder aan hetzelfde gedicht, op zoek naar de essentie. Waar het uiteindelijke gedicht over moet gaan? Het zou een heel beperkte thematiek meten hebben. De essentialia van het leven: liefde, dood, trouw en ontrouw. Dat zijn de zaken waar iedereen mee wordt geconfronteerd en alle literatuur zou daar over moeten gaan. Ik zou me tenminste zeer bekocht voelen wanneer ik een dichtbundel zou kopen waarin alleen maar verpizing staat.”

„Want aan het leven deugt natuurlijk niets. Je wordt ziek en oud, je verliest mensen. Het leven is fundamenteel een tragisch gebeuren.

ik verschrikkelijk veel dingen onbelangrijk vind. Zaken waar andere mensen wel waarde aan hechten. Ongemerkt glijdt je daardoor in een dagelijks bestaan dat een normaal burgermansbestaan uitsluit. Je merkt dat er geen weg terug is. Ik geloof niet dat je daarin een eigen keuze hebt. Je kunt kiezen tussen een fiets en een autoped, maar niet tussen het ene bestaan en het andere.” „Misschien,” zegt Rawie aarzelend, „dat drank voor mij een kortere weg is geweest naar dat inzicht.”

Sinds zijn herstel heeft Rawie alweer geschreven. „Een paar dingen. Wat kwatrijnen en sonnetten. Ik ken geen gelukzaliger gevoel dan wanneer een gedicht af is. Aan mensen die niet dichten is dat niet uit te leggen, maar het heeft iets met een roes te maken. Daar zou je de link met drank kunnen leggen, maar schrijven is de beste drug. Het is heel verslavend, ook.” En lachend: „Merkwaardig eigenlijk dat ik zo'n klein oeuvre heb.”

Houding

Heeft het dagenlang verkeren op de grens van overlijden iets veranderd aan zijn houding ten aanzien van de dood? In „Het meisje en de dood” dichtte Rawie nog: „De levenswil wordt allengs zwakker./ Des ochtends wordt ik doodmoe wakker./ Geef God dat ik weldra ontwaak/ op een verlaten dodenakker.”

„Ja,” zegt Rawie lachend, „ik denk wel eens dat ik het overleefd heb omdat ik altijd zo aardig heb geschreven over Magere Hein. Maar ik weet het niet. Alles aan de dood heeft me altijd gefascineerd en tegelijkertijd bangstigd. Mijn kijk op het leven was altijd al in het licht van de dood. Dat is er niet minder op geworden.”

„Ik verwacht wel dat er meer over de dood en het transcendente in mijn gedichten zal komen. Ik was al een ernstig mens en ik ben nu nog wat ernstiger geworden. Ik heb deze tijd kado gekregen en ik heb het gevoel dat ik nog wat dingen moet doen. Voor mijn talrijke bewonderaars.” Rawie maakt een gebaar met zijn hand. „Het zou toch handig zijn als er in de Nederlandse taal een ironie-teken bestond.”

wensen”.

Wat
5.9.87